

Statens landbruksforvaltning

Norwegian Agricultural Authority

Det kongelige Miljøverndepartement
postmottak@md.dep.no

Postadresse: Postboks 8140 Dep.
NO-0033 Oslo, Norway
Besøksadresse: Stortingsgt. 28

Telefon: +47 24 13 10 00
Telefaks: +47 24 13 10 05
E-post: postmottak@slf.dep.no
Internett: www.slf.dep.no

Org.nr: NO 981 544 315 MVA
Bankkonto: 7694 05 02280

Vår dato: 26.04.2013
Vår referanse: 201310009-3/330 - BHV
Deres dato: 22.03.2013
Deres referanse: 12/3252
Vedlegg:
Kopi til: Det kongelige Landbruks- og matdepartement

Statens landbruksforvaltning sitt høringsvar til forslag til endring i forskrift om svarthalespove (*Limosa limosa*) som prioritert art

Statens landbruksforvaltning (SLF) viser til brev fra Miljøverndepartementet av 22.3.2013, hvor forslag til endring i forskrift om svarthalespove som prioritert art etter naturmangfoldloven sendes på høring.

SLF mener de foreslåtte justeringene i forskriften om svarthalespove som prioritert art ikke ivaretar hensynet til grunneiere eller svarthalespove i større grad enn gjeldende forskrift. SLF skulle gjerne sett at konklusjonene i rapporten "Svarthalespovene på Jæren" ble hensyntatt i større grad i forslag til endring i forskrift, ved å iverksette andre tiltak for å bedre svarthalespovens hekkesuksess. SLF stiller spørsmål om den rettslige innretningen av forslaget er i tråd med retten til å kreve vern.

Svarthalespove ble utpekt som prioritert art ved forskrift 20. mai 2011. Bakgrunnen var at arten er klassifisert som sterkt truet på Norsk rødliste 2010, og at dette virkemidlet ble vurdert å være det mest hensiktsmessige for å ivareta arten, jf. naturmangfoldloven § 5. I forskriften ble det fastsatt forbud mot uttak, skade og ødeleggelse av arten (§ 3). Videre ble det i forskriften (§ 4) blant annet fastsatt forbud mot slått før 15. juli i artens økologiske funksjonsområde.

Departementet foreslår mindre justeringer i endringsforslaget:

1. Endring i oppstart av slått i det økologiske funksjonsområdet, fra 15. juli til 5. juli, etter som erfaringer tilsier at ungene mest sannsynlig vil være flyvedyktige innen 1. juli.
2. Et opplegg for tilskudd til skjøtsel og tilpasset drift i det økologiske funksjonsområdet, som skal medvirke til at grunneiere ikke opplever vesentlig vanskeliggjøring og tap.

3. Dersom forvaltningsmyndigheten ikke tilbyr tilskudd i en situasjon med vesentlig vanskeliggjøring og vesentlig tap, kan grunneier kreve at området vernes etter naturmangfoldloven kap. V, eller at det gis dispensasjon fra prioriteringen etter § 8.

Kommentarer til endringsforslaget

SLF mener at de foreslåtte endringene ikke ivaretar hensynet til grunneiere eller svarthalespove i større grad enn gjeldende forskrift. SLF skulle gjerne sett at konklusjonene i rapporten "Svarthalespovene på Jæren" ble bedre hensyntatt i forslaget til endring i forskrift, ved å iverksette andre tiltak for å bedre svarthalespoven sin hekkesuksess. Videre har bønder i området bedt Norsk landbruksrådgiving (NLR) Rogaland om å gjøre en vurdering av økonomiske og agronomiske konsekvenser av et ev. vern av økologiske funksjonsområder. Denne rapporten, datert 14.3.2012, har en grundig gjennomgang av temaet, og SLF ber Miljøverndepartementet vurdere rapporten før en kommer til en beslutning angående et opplegg for tilskudd. SLF har følgende kommentarer til de tre forslagsendringene:

1. Den foreslåtte endringen i oppstart av slått i det økologiske funksjonsområdet, fra 15. juli til 5. juli, vil etter vår oppfatning få liten effekt ettersom fôret da uansett har mistet sin kvalitet, og ikke kan brukes som husdyrfôr. Tidspunktet for førsteslått blir, også etter foreslått endring i oppstart av slått, for sent (i juli), og grunneier kan likevel bli tvunget til kjøpe fôr av god kvalitet som erstatning. Den foreslåtte endringen i dato for oppstart av slått vil derfor trolig ikke utgjøre noen vesentlig økonomisk forskjell for mjølkeproducentene i området. Se NLR Rogaland sin rapport for en grundig gjennomgang av dette. All den tid bonden ikke vet om det blir påvist hekkende fugler, og ev. hvor mange, vil det også være vanskelig å planlegge ev. tilpasninger gjennom leiejord m.m.
2. Det foreslåtte opplegget for tilskudd til skjøtsel og tilpasset drift i det økologiske funksjonsområdet, som skal hindre at grunneiere opplever vanskeliggjøring og tap, er etter vår mening ikke godt nok beskrevet i høringsbrevet til at vi kan komme med kommentarer til selve opplegget. Vi vil gjerne høres når et konkret forslag til opplegg er klart.

De foregående årene har ikke rammevilkårene for Fylkesmannens myndighetsutøvelse etter forskriften vært klar. Slik SLF forstår det, gjelder dette bl.a. bruk av kompensierende midler ovenfor grunneiere. Midlene i tilskuddsordningen "tilskudd til prioriterte arter og utvalde naturtyper", som er oppført i Miljøverndepartementet sin budsjettprop. (post 82, kap. 1427, underpost 82.1 - prioriterte arter) skal gå til konkrete tiltak som skal bedre situasjonen for de prioriterte artene, deriblant svarthalespove. Tilskudd til skjøtsel og tilpasset drift (som er beskrevet i høringsnotatet på side tre) er en del av den økonomiske ordningen som beskrives i høringsnotatets side fire.

Vi stiller spørsmålsteget ved hensiktsmessigheten av å innføre et nytt opplegg for tilskudd all den tid det allerede er etablert en tilskuddsordning finansiert over Miljøverndepartementet sitt budsjett. Etter SLF sitt syn blir dette en vanskeliggjøring og byråkratisering av en eksisterende ordning.

I dialog med Fylkesmannen i Rogaland sin landbruksavdeling kom det frem en viktig presisering i den foreslåtte bruken av Regionalt miljøprogram (RMP) i Rogaland når det gjelder endringsforslaget. Den tilskuddsordningen som Fylkesmannen legger opp til i

RMP har som formål å øke sannsynligheten for hekking i hensynssonen for biologisk mangfold/ svarthalespove (jf. plan- og bygningsloven § 11-8 c) som er satt av i Klepp kommune sin kommuneplan, ikke i artens økologiske funksjonsområde. Hensynssonen er et stort område som omfatter 4620 dekar fulldyrka jord, 44 dekar overflatedyrka jord, og 258 daa innmarksbeite. SLF mener det er uheldig at høringsbrevet blander artens økologiske funksjonsområde, sistnevnte på ca. 20 daa, med begrepet hensynssone i kommuneplanen. Dette kan medføre til ytterligere misforståelser blant berørte grunneiere.

Når det gjelder det foreslåtte tilskuddet på kr. 1650 pr. daa fulldyrka gressareal som inngår i det økologiske funksjonsområdet, samt ytterligere tilskudd, vil vi igjen vise til rapporten til NLR Rogaland. Rapporten konkluderer med at det ikke er grunnlag for å erstatte det økonomiske tapet på basis av en sjablonmessig ordning med fast dekarersats for de arealene som blir omfattet av hekking. Dette økonomiske tapet vil variere fra år til år grunnet variasjon i omfang av hekking, med tilsvarende variasjon i medfølgende driftsulemper på annet areal på bruket. Derfor konkluderer rapporten med at den beste måten å fastsette tapet på er gjennom et skjønn for hvert bruk hvert år, gjennom bruk av upartiske skjønnsmenn.

3. Når det gjelder spørsmålet om vesentlig vanskeliggjøring av igangværende bruk og vesentlig tap, har Direktoratet for naturforvaltning i en klage slått fast at forbudet mot slått, som medfører et tap på ca. NOK 30.000 per hekkende par for en grunneier, må anses som vesentlig vanskeliggjøring og vesentlig tap. Det står i naturmangfoldloven § 24 første ledd bokstav b at:

”De hensyn som pålegges må ikke medføre en vesentlig vanskeliggjøring av i gangværende bruk. Dersom summen av hensyn i etterkant av vedtaket gir restriksjoner som medfører en vesentlig vanskeliggjøring og et vesentlig tap, kan grunneier kreve at området vernes etter kapittel V eller at det gjøres unntak fra prioriteringen for de aktuelle områdene etter femte ledd.”

Dette vil tilsi at hensynet, i dette tilfellet et slåtteforbud før juli, i det økologiske funksjonsområdet for arten, er i strid med naturmangfoldloven § 24 første ledd bokstav b. Det vil videre tilsi at den foreslåtte forskriftsendringen også er i strid med loven, jf. § 24 første ledd bokstav b:

”Dersom forvaltningsmyndigheten ikke tilbyr tilskudd til skjøtsel kan grunneier kreve at området vernes etter naturmangfoldloven kapittel V eller at det gjøres unntak fra prioriteringen for de aktuelle områdene etter § 8. Det samme gjelder dersom slike tilskudd ikke vil være tilstrekkelig for å forhindre vesentlig vanskeliggjøring og vesentlig tap.”

Slik endringsforslaget fremstår, vil et tilbud om tilskudd stenge for grunneiers mulighet til å kreve vern/unntak fra prioritering. Vi stiller spørsmålstegn ved denne siden av de foreslåtte endringene. Grunneier skal kunne kreve at området vernes, eller unntas fra prioritering, etter naturmangfoldloven kap. V dersom de hensyn som pålegges medfører en vesentlig vanskeliggjøring av i gangværende bruk. Dette gjelder uavhengig av om forvaltningsmyndigheten tilbyr et slikt tilskudd til skjøtsel eller ikke. Videre kan det stilles spørsmål ved om kompensasjon for førinnkjøp inngår i begrepet ”skjøtsel”.

Alternativt kan den foreslåtte endringen vurderes til i realiteten å være en ny erstatningsordning. I så fall etablerer endringsforslaget en ny, ulovhjemlet erstatningsordning. SLF mener således at lovmessigheten av endringen må vurderes grundigere.

SLF ser også et behov for tydeligere retningslinjer og informasjon om grunnlaget for å gi dispensasjon i denne dispensasjonsordningen.

Andre kommentarer

Rapporten "Svarthalespovene på Jæren" ble utarbeidet av Mangfold etter bestilling av Fylkesmannen i Rogaland. Rapporten er lagt til grunn for forslag til endring i forskrift om svarthalespove. Rapporten konkluderer med at "verneapparatet" bør iverksette andre tiltak for å bedre svarthalespovene sin hekkesuksess. Videre sier rapporten at:

"Generelt kan man si at reproduksjonen er for lav. Maskinell slått på hekkeplassene er trolig den viktigste enkeltgrunnen til det. Likevel har forsøk med utsettelse av slått i utvalgte områder ikke gitt de resultatene man kunne håpe på. Metoden er i tillegg kostbar og svært omstridt."

Den nye faglige informasjonen fremskaffet i rapporten tilsier at man bør finne nye løsninger for å ta vare på arten, jf. naturmangfoldloven § 5. SLF viser til erfaringer gjort med åkerriksevennlig slått, og avtaler som er tatt i bruk i forbindelse med dette. En kan dra nytte av Fylkesmannens erfaringer med forvaltning og gjennomføring av handlingsplanarbeidet til åkerrikse, eksempelvis når det gjelder samarbeid mellom grunneiere, Bondelaget, kommuner og Fylkesmannen.

Med hilsen
for Statens landbruksforvaltning

Aud-Ingrid Krefting
Seksjonssjef

Berit Haga Vikanes
Rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og trenger derfor ingen signatur.